

Find fedtsten

Kom godt i gang

Har du en iværksætter i maven? Ønsker du at arbejde med turisme, kunst eller småskalaminedrift? Der er mange muligheder for at få mere viden, hjælp og støtte!

Hos GEUS i Nuuk har vi samlet information om fedtstenens historie og geologi samt links til støttemuligheder og rådgivning. Gå ind på www.geus.gl/fedtsten og læs mere om, hvordan du kommer i gang med din fedstens-forretning.

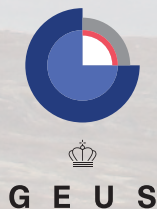
Eksperter fra GEUS og Grønlands Nationalmuseum og Arkiv holder foredrag om fedtsten ved Ikkattut i Godthåbsfjorden.

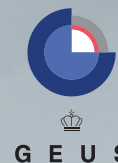
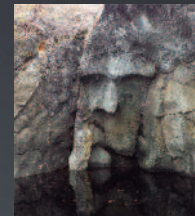
Typisk afrundet fedtstensknold.

GEUS Nuuk
Grønlands Naturinstitut
Kivioq 2
3905 Nuussuaq, Grønland

E-mail: geus@geus.gl
Telefon: +299 36 12 62
Mobil: +299 56 23 65

Fedtsten som forretning

Fedtsten som forretning

I Nuuk-området finder man fedtsten i verdensklasse. Alle interesserede borgere kan udnytte de mange erhvervsmuligheder, der findes i forbindelse med fedtsten: Kunst, souvenirs, geoturisme og råstofudvinding.

Lær mere om den fascinerende sten, og find ud af, hvordan du selv kommer i gang!

En verden af muligheder

I dag bruges fedtsten mest til souvenirs og kunsthåndværk. Men den spændende sten kan meget mere.

Fedtsten holder på varme, er vandtæt og syrebestandig. Derfor er den gennem tiden blevet brugt til mange forskellige formål, f.eks. til gryder og lamper.

Fra den geologiske forskning ved vi, at fedtsten fra Nuuk har meget høj kvalitet. Vi ved også, at der ikke er fedtsten nok til en stor industriel produktion, men der er rigeligt med materiale i de kendte forekomster til, at mange flere end i dag kan hente deres egen fedtsten i området. Det er billigere end import – og lokale fedtsten er som nævnt af god kvalitet.

Geoturisme og historisk turisme

Fedtsten af høj kvalitet findes i klipper, som er op til 3,7 mia. år gamle, og som er nogle af verdens ældste sten. De er markeret på det geologiske kort med lysebrun farve og teksten "orthognejs ca. 3,7-3,6 mia. år".

I Nuuk-området er fedtstenen gennem 3000 år blevet brugt til lamper, vandkar og gryder. Arkæologiske udgravninger viser, at de tidligste kulturer, der var bosat i området, byttede fedtsten for skind, sandsten, drivtømmer og hvalbarder. Man kan sige, at fedstensbruddene var Grønlands første miner.

Fra vores geologiske forskning ved vi, at fedtsten har sit eget "fingeraftryk". Derfor er det muligt at bevise, om en figur eller et køkkenredskab i fedtsten stammer fra Nuuk-området – selvom den måske ad gamle handelsveje er havnet Norge.

For turisme-operatører er der et stort potentiale i at vise den spændende geologi og historie frem på sejlture i Godthåbsfjorden. På kortet i folderen kan man se, hvor de historiske og aktive brud ligger.

Kunst og håndværk er også forretning

I Canada har regeringen gennem årtier gjort en stor indsats for at markedsføre fedtsten som kunst. Derfor tjener fedtstenkunstnerne mere på deres produkter, end de ville gøre, hvis stenene "bare" blev solgt som husflid.

Også i Grønland findes mange dygtige fedtstenkunstnere, som fortjener mere opmærksomhed. Nogle af deres værker kan opleves på Nuuk Kunstmuseum.

Fedtstensfigurer som souvenirs stammer helt tilbage fra 1700-tallet, hvor de første europæere i Grønland begyndte at tage dem med hjem som minde om deres tid i landet. Salg af fedtstenssouvenirs er stadig et erhverv, der kan give gode indtægter.

Fedtstensfigur med personnummer.

Vigtigt at vide før du går i gang

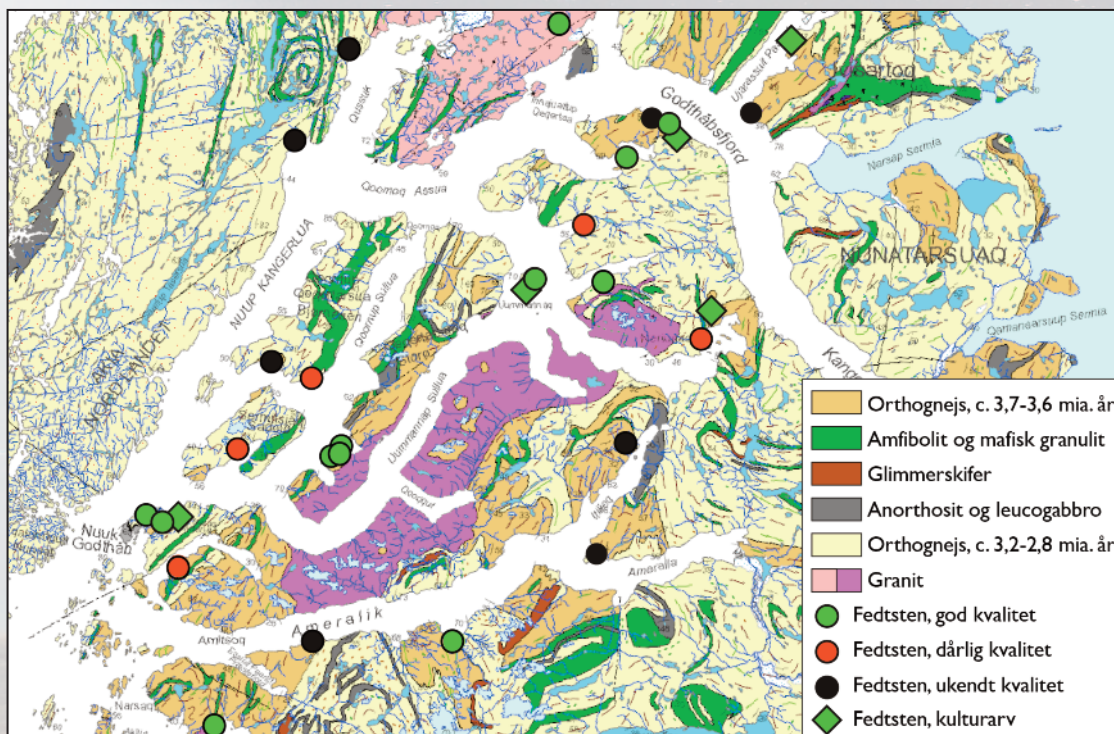
Borgere i Grønland må frit indsamle og bryde fedtsten. Det skal foregå med håndværktøj – altså sav, kniv mv. Turister kan frit udføre fedtsten købt i Grønland, hvis de har en kvittering.

Har du været boet i Grønland i mere end 6 måneder, må du bryde fedtsten for en værdi op til 100.000 DKK/år. Det kan du gøre uden tilladelse. Vil du bryde for mere end 100.000 DKK/år, skal du søge en småskalatiladelse med eller uden eneret. For at kunne det, skal du have boet og betalt skat i landet i de sidste 5 år, du skal have CVR-nummer, og du skal afrapportere én gang årligt.

Husk også:

- Det frarådes at anvende dynamit, da disse kan ødelægge fedtsten.
- Fredede områder og områder med eksisterende erhvervslicenser kan ses på hhv. https://www.sullissivik.gl/Emner/Erhverv/Raastof/Smaaskalaordning_nyt-design og <https://www.govmin.gl/en/licensing/> eller på <https://www.govmin.gl/en/geology/small-scale-mining/>
- Spor fra brydning af fedtsten, som er ældre end 100 år, er fortidsminder og har en beskyttelses-zone på 20 meter rundt om fortidsmindet. Det betyder, at man ikke må ødelægge eller grave inden for zonen (se kort på <http://nunniffiit.natmus.gl/spatialmap?>).
- Der kan være asbest i fedtsten. Undgå asbest-årer, som er tynde bånd med fiberrige gulbrune mineraler; de kan skade din sundhed. Du skal være udendørs eller være i et rum med udsugning og bære støvmaske, når du arbejder med fedtsten. Asbesten er kun farlig, når der arbejdes med stenen, ikke som færdigt produkt eller ubearbejdet sten.

Husk: Reglerne kan ændre sig. Du kan se de gældende regler på: www.govmin.gl

Fedtsten findes i Nuuk-området som talrige små forekomster. Områder markeret med er kulturarv og må ikke bruges. Se billeder af bjergarterne på kortet på www.geus.gl/fedtsten.